

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref: 23/2831

Vår ref: NSS

Dato: 13.10.2023

Høring NOU 2023: 16 Evaluering av pandemihåndteringen – rapport fra Koronautvalget

Innledning

Vi viser til departementets brev datert 19. juni i år hvor man ba om synspunkter på Koronautvalgets rapport.

Akademikerne er særlig opptatt av hvordan pandemien ble håndtert i forhold til norsk arbeidsliv og arbeidstakeres situasjon. I Koronautvalgets mandat er det innledningsvis lagt vekt på at man ønsket et « *...bredt sammensatt utvalg med fagekspertise og representasjon fra partene i arbeidslivet for å få en samlet evaluering av pandemihåndteringen i Norge.* » Vi finner det på sin plass å påpeke at arbeidslivets parter kun var representert ved to av åtte hovedorganisasjoner. Håndteringen av pandemien i arbeidslivet, i to- og trepartssamarbeidet, er i liten grad behandlet i utvalgets rapport. Dette gjør at rapporten mangler et helhetlig perspektiv som evalueringsgrunnlag i forhold til arbeidslivets rolle i pandemikrisen.

Nedenfor følger noen overordnede innspill til Koronautvalgets vurderinger. Vi viser også til høringsuttalelser fra Akademikernes medlemsorganisasjoner på deres ulike sektorområder.

Overordnet – om myndighetenes håndtering

Utvalgets overordnede vurdering er at norske myndigheter samlet sett håndterte pandemien på en god måte. Denne vurderingen slutter vi oss til. Samtidig er det en rekke erfaringer det er viktig å ta med som viktig læring for fremtidige krisesituasjoner. Utvalget fremhever situasjonen for barn og unge, og at tiltaksbyrden var stor for denne gruppen. Vi deler denne vurderingen. SHoT undersøkelsen fra 2022 viser tydelig at studenters livskvalitet ble betydelig berørt av situasjonen, noe

som utvilsomt må forstås i lys av nedstenging av campus, sosial isolasjon, endrede studie- og eksamensbetingelser og svekket faglig tilbud. Studentenes økonomiske situasjon be også svekket fordi studenter ikke har krav på dagpenger ved permittering. Forhold som kunne redusert tiltaksbyrden og kunnskap om langtidsvirkninger for barn og unge er viktig å ta med seg i videre kriseberedskap.

Regelverk, planverk og beslutningsgrunnlag

Vi deler utvalgets vurdering at forholdet mellom regjeringen og Stortinget i forhold til regelverksutforming og bevilgninger fungerte godt, og man fikk et tverrpolitisk samarbeid som bidro til en god håndtering. Allikevel er det grunn til å understreke at en del prosesser som handlet om svært inngripende virkemidler – eksempelvis portforbud – ble gjennomført med svært korte frister og begrensede forarbeid/beslutningsgrunnlag. En viktig erfaring her er at kriseregelverk må utarbeides før kriser oppstår i den grad det lar seg gjøre. Vi viser her til arbeidet med oppfølging av Totalberedskapskommisjonens innstilling.

Sett fra arbeidslivets innfallsvinkel var sentrale tiltak for å møte pandemien bruken av henholdsvis hjemmekontor og betydelig utvidelser i permitteringsordningen, i tillegg til betydelige utvidelser i helserelaterte ytelser mv. Disse tiltakene var utbredt og vi mener tiltakene og beslutningsprosessene burde evalueres.

Vurdering av dialog og samhandling

Utvalget omtaler hvordan krisehåndteringen fungerte på tvers av forvaltningsnivåer og går dessuten inn i hvordan helse- og omsorgssektoren møtte krisen. Vi savner imidlertid en mer overordnet vurdering av dialogen mellom arbeidslivets parter på ulike nivå, ikke minst med tanke på hvor inngripende pandemiltakene var for arbeidslivet.

I den tverssektorielle rollen Justis- og beredskapsdepartementet hadde som lederdepartement opplevde vi at man hadde en lite målrettet dialog med partene i arbeidslivet. Forholdet mellom sektorprinsippet i de enkelte fagdepartementenes ansvar og vurderinger av tiltaksbyrde i et bredere perspektiv gjorde det krevende for myndighetene løpende å ha et samlet bilde av de samfunnsmessige konsekvensene av pandemien og smitteverntiltakene. Her burde en god dialog med alle hovedorganisasjonene i arbeidslivet vektlegges mer fra myndighetenes side.

Vi opplevde at det var en god og effektiv trepartsdialog mellom myndigheter og hovedorganisasjonene i arbeidslivet gjennom Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd (ALPR) der man la godt til rette for partsdialog og tariffavtaleløsninger. Partene i de ulike tariffområder lykkes med å etablere tariffavtaleløsninger som som ga nødvendig fleksibilitet i arbeidstidsbestemmelsene og gjorde annen regulering overflødig.

På andre områder, eksempelvis UH-sektoren og Nærings- og fiskeridepartementets område lykkes man ikke med å etablere noen god og samlet dialog på hovedorganisasjonsnivå. Hadde denne vært bedre ville beslutningsgrunnlag blitt mer helhetlig.

Vi viser for øvrig til innspill knyttet til Totalberedskapskommisjonens utredning.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—

[Navn Navnesen]
[Tittel]